‘Het sloopt ons, Claire’

TONEEL
De meiden

Twee dienstmeiden, zussen, lijden zodanig onder de vernederingen van hun Mevrouw, dat ze in haar afwezigheid een rollenspel opvoeren, een ceremonie, een ritueel, waarbij ze om beurten meid en Mevrouw spelen. Het spel voert naar de ‘moord’ op Mevrouw. Maar ze worden steeds ‘gered’ door de keukenwekker. Kort voor aanvang van de vertelling heeft een van hen een valstrik gezet met vervalste brieven, waardoor de Meneer die aan hun Mevrouw vastzit, in de gevangenis is beland. De meiden zitten opeens muurvast in een zelf geweven complot.

Hoe verder? Onder meer daarover gaat het stuk *Les Bonnes* dat Jean Genet (1910-1986), zelf een recidive kleine crimineel en aanbeden schandaalschrijver, in 1947 schreef op basis van een beruchte Franse moordzaak van ver voor de oorlog. *De meiden* ging in 1962 in Nederland in première en is sindsdien niet meer van het repertoire te slaan. Katie Mitchell (1964), regisseur van naam en faam, vooral werkzaam buiten ‘haar’ Engeland, ensceneerde het stuk onlangs voor Toneelgroep Amsterdam. Ze nam eigen vormgevers en geluidsmakers mee.

De ruimte, een grote kijkdoos, toont een sober appartement in stijl, met rechts een hal en links een inloopkast. Het slaapvertrek wordt gedomineerd door een kaptafel en een bed. De ruimte is overvol met spullen. De toneelspelers hebben veel handelingen te verrichten om die spullen te verplaatsen, aan en uit te trekken, in werking dan wel buiten werking te stellen. Ze leggen in de kleine zeven kwartier die de voorstelling duurt een enorm parcours af en nemen daarin de partituur van de tekst als het ware quasi-nonchalant op de koop toe. Maar niet heus! Het lijkt hyperrealisme, maar dat is het geenszins. Het getoonde pakt uit als een precieze choreografie van vervreemdende tekens waarmee wanhoop en angst wordt vormgegeven. Wanhoop over de repressie die ze te verduren krijgen en waardoor ze op den duur vrezen te worden gesloopt. Angst over dat hun ritueel ontspoort. Of uitkomt.

Deze twee meiden zijn deel van het leger immigranten dat meestal asperges steekt, toiletten schoonmaakt, tomaten plukt of als raamprostituee werkt. Maar Claire en Solange (gespeeld door Marieke Heebink en Chris Nietvelt) hebben min of meer geboft. Ze lijken aan de redelijke kant van de ellende te zijn beland. Hun Madam is een professionele *drag queen* in goeden doen. Thomas Cammaert speelt het kreng met een mengeling van quasi-tederheid en valse trappen met een naaldhak. Die de meiden overigens alleen maar haatdragender maakt. Ze komen uit Polen. Ze zijn gelovige (katholieke) vreemdelingen in dit Sodom en Gomorra van het noorden. De haat jegens ‘Mevrouw’ die ze van Jean Genet hebben meegekregen, wordt hier diep zwart ingekleurd door de verachting voor dat achterlijke manwijf. Die ze in ongeveer één doorlopende beweging uit elkaar moeten peuteren en vervolgens weer moeten opkalefateren voor de volgende in champagne gedrenkte topfuif.

LOEK ZONNEVELD

Lees verder over deze voorstelling op groene.nl.
De meiden *is t/m 26 mei overal in het land te zien, tga.nl*

JAN VERSWEYVELD

Chris Nietvelt en Marieke Heebink in *De meiden*, regie Katie Mitchell